การใช้เทคนิคการสอนของอาจารย์สายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วงการระบาดของไวรัสโควิดในประเทศระยะแรก

Using teaching techniques of social science teachers at Kasetsart University During the first COVID outbreak in the country

สุนิสา สิงห์แก้ว[*] และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์[**]

* สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Sunisa Singkaew[*] and Pawinee Srisukvatananan[**]

* Computer Technical Officer, Professional Level, Office of Computer Services, Kasetsart University

** Associate Professor, Special Education Program, Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสบการณ์การสอนในช่วงการระบาดของโรค Covid-19 ระยะแรก 2) ศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ และ 3) ศึกษาแนวทางการจัดการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยออกแบบการวิจัยด้วยการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ส่งถึงอาจารย์สายสังคมศาสตร์ตามรายนามในเอกสารนามานุกรม และได้รับการตอบกลับจำนวน 64 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แปลความหมาย และบรรยายผลจากการสำรวจและสัมภาษณ์ เพื่อประมวลประสบการณ์การสอนและสะท้อนแนวทางการพัฒนาการสอนออนไลน์ในยุคนี้ให้เป็นตัวอย่างของการจัดการสอนที่เข้าสู่รูปแบบใหม่ (New Normal) ในอนาคต

ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์ที่มีวิชาสอนในภาคปลาย จำนวน 64 คน มีผู้ใช้เทคโนโลยีจำนวน 56 คน คิดเป็น ร้อยละ 87.5 เทคนิคการสอนที่ใช้ 2 อันดับแรก คือ สอนแบบ Live สด ผ่านซอฟต์แวร์ ไม่มีบันทึกเป็นวิดีโอคลิปให้ดูย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ การสอนแบบ Live สด ผ่านซอฟต์แวร์ มีบันทึกเป็นวิดีโอคลิปให้ดูย้อนหลังได้ คิดเป็นร้อยละ 17.2 ความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความต้องการรับการสนับสนุน 3 ด้าน คือ 1) การเพิ่มทักษะออนไลน์ของผู้สอน 2) เพิ่มบุคลากรด้านไอทีที่มีความเชี่ยวชาญให้เพียงพอ และ 3) จัดสถานที่ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนออนไลน์ สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน ที่ได้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ร่วมด้วย ได้เสนอแนะให้จัดรูปแบบ การเรียนการสอนแบบ Hybrid Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการใช้สื่อออนไลน์ร่วมกับการอภิปรายในชั้นเรียน จัดหลักสูตรอบรมการใช้สื่อและโปรแกรมสำหรับการสอนออนไลน์อย่างทั่วถึง และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ: ประสบการณ์การสอนช่วงโควิด-19 การสอนออนไลน์ การสนับสนุนการสอนออนไลน์

Abstract

This research study aimed to 1) study teaching experience during the first Covid-19 epidemic, 2) study the need to develop skills in using technology and online teaching techniques, and 3) study management guidelines teach online for the excellence of Kasetsart University. The research was designed by creating an

online questionnaire sent to the social science professors listed in the encyclopedia document. There were 64 responses, analyzed data by frequency distribution, percentage determination, interpretation, descriptive survey results, and interviews. To process teaching experience, and reflect the development of online teaching in this era as an example of teaching management that has entered a New Normal in the future.

The study results showed that 64 teachers in the final semester had 56 technology users, accounting for 87.5%. The top two teaching techniques used were live teaching through software and not recorded as a video clip to watch back, accounting for 56.3%, followed by live teaching through software a video clip to watch back, accounting for 17.2%. Need to develop skills using technology and online teaching techniques found that the teachers of Kasetsart University require support in 3 areas: 1) increasing the teacher's online skills 2) increasing the IT personnel who have sufficient expertise, and 3) provide a suitable place for online teaching for the development of online teaching and learning for the excellence of Kasetsart University. From an interview with five instructors who also answered an online questionnaire. Suggested to organize a teaching and learning model Hybrid Learning, which is learning from online media together with class discussions, organize training courses on the use of media, programs for thorough online teaching and to organize a complete exchange of knowledge between teachers in the university.

Keywords: Teaching Experience During COVID-19, Online teaching, Online teaching support

คำนำ

ผลกระทบจาก Covid-19 ทำให้ทุกภาคส่วนต้องมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบการทำงานในองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงาน รูปแบบการให้บริการแก่ประชาชน หรือ มีมาตรการที่ป้องกันการแพร่ระบาดของ Covid-19 เพื่อรักษาสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน หลังจากที่องค์การอนามัยโลกประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคระบาดร้ายแรงจากการแพร่ระบาดไปหลายประเทศทั่วโลก หน่วยงานสาธารณสุขได้ให้ข้อแนะนำเพื่อป้องกันการติดต่ออย่างเข้มงวด คือ ให้ประชาชนใช้หน้ากากอนามัย ล้างมือที่ถูกวิธี และรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) อย่างน้อย 2 เมตร (World Health Organization, 2020) ดังนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในฐานะหน่วยงานจัดการศึกษาจึงจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับมาตรการและแนวปฏิบัติในการเฝ้าระวังสุขอนามัยการระบาดโรคติดเชื้อไวรัส โดยส่วนของอาจารย์ผู้สอนได้ปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้กับนิสิตตามความเหมาะสม เช่น จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ หรือการมอบหมายงาน โดยไม่จำเป็นต้องมีการเข้าชั้นเรียน เพื่อลดการชุมนุมรวมกลุ่มของนิสิต (Kasetsart University, 2020) อาจารย์ผู้สอนมี การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยให้การสอนเสร็จสิ้นในช่วงปลายของปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นการระบาดระยะแรก

คณะผู้วิจัยในฐานะผู้สอนสายสังคมศาสตร์ที่ต้องปรับเปลี่ยนการสอนอย่างเร่งด่วนเช่นเดียวกับอาจารย์ท่านอื่น ๆ จึงมีความสนใจถึงการจัดการเรียนการสอนในช่วง Covid-19 ระยะแรกนี้ ว่ามีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใดบ้างมาช่วยในการจัดการสอนออนไลน์ในช่วงเวลาดังกล่าว มีวิธีการเตรียมตัว หรือหาประสบการณ์การสอนออนไลน์อย่างไร และความต้องการที่อยากให้คณะ/มหาวิทยาลัยสนับสนุนการสอนออนไลน์มีอะไรบ้าง เพื่อประมวลประสบการณ์ผู้สอนสายสังคมศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขจุดอ่อนการเรียนในยุคนี้ให้เป็นตัวอย่างของการจัดการการสอนที่เข้าสู่ยุคปกติใหม่ (New Normal) ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสบการณ์การสอนของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในช่วง Covid-19 ระยะแรก

2. ศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี และเทคนิคการสอนออนไลน์ ของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และการสัมภาษณ์ ในประเด็นการศึกษาประกอบด้วย 1) ประสบการณ์การสอนในช่วง Covid-19 ระยะแรก 2) ความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ และ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนสาขาสังคมศาสตร์ที่มีการสอนจริงในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 ระดับปริญญาตรี โท และเอก ทั้งภาคปกติ และภาคพิเศษ รวมทั้งสิ้น 64 คน ประกอบด้วยอาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 41 คน คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 17 คน และคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 6 คน ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างสมัครใจ ไม่มีการสุ่มแบบเป็นระบบ นอกจากนี้ได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนสาขาสังคมศาสตร์ จำนวน 5 คน ที่ได้มีการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และยินยอมให้สัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามเพื่อสะท้อนแนวทางพัฒนาการสอนออนไลน์ โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม – มิถุนายน 2563

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยายผสมผสานการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ และการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประกอบด้วยอาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ เพื่อสนองต่อการวิจัย เรื่อง การใช้เทคนิคการสอนของอาจารย์สายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วงการระบาดของไวรัสโควิดในประเทศระยะแรก ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการสอนจริงในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 โดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มีนาคม - มิถุนายน 2563 เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ระหว่างวันที่ 15 - 30 พฤษภาคม 2563 ทาง Nontri e-Mail หลังจากได้รับการตอบกลับจากอาจารย์ผู้สอน จำนวน 64 คน นำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แปลความหมาย รวมถึงบรรยายผลจากการสำรวจ เพื่อประมวลประสบการณ์การสอน นอกจากนี้ได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน ที่ได้มีการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และยินยอมให้สัมภาษณ์ผ่านการสร้างแนวคำถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสอนแบบออนไลน์ เพื่อสะท้อนแนวทางการสอนออนไลน์สู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำจำกัดความ

1. เทคนิคการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วง Covid-19 ระยะแรก ด้วยการปรับวิธีการสอน การจัดการห้องเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนในวิชาที่อาจารย์รับผิดชอบให้เสร็จสิ้นตามกำหนดในปฏิทินการศึกษา ปี 2562 ของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

2. ความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคนิคการสอนออนไลน์ หมายถึง สาระที่อาจารย์ผู้สอนระบุถึงความต้องการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีทักษะการใช้สื่อมัลติมีเดีย การใช้งานโปรแกรมต่าง ๆ และช่องทางการเข้าถึงโปรแกรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสอนออนไลน์

วิธีการ

1. คณะผู้วิจัยประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในวิชาวิจัยของหลักสูตรการศึกษาพิเศษ มีประสบการณ์สอนโดยใช้ออนไลน์แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) มาแล้ว 2 ปี ได้ประชุมถึงความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในสภาพที่มีการระบาดของโรค Covid-19 และเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัยสามารถสร้างความพร้อมให้เกิดประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลแก่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย ได้วางแผนการสำรวจความพร้อมของอาจารย์เป็นการวิจัยนำร่อง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2563

2. สร้างเครื่องมือ แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนในช่วง Covid-19 ด้วย Google Form และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์จากอาจารย์ผู้สอนที่สอนในสายสังคมศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน

3. รวบรวมรายชื่อคณาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ จากรายนามในเอกสารนามานุกรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Nontri e-mail ของคณาจารย์ เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 และขอให้ตอบกลับภายในวันที่ 30 พฤษภาคม 2563

5. รวบรวม ตรวจทานความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดกลุ่มผู้ตอบ และติดต่อผู้ตอบที่ยินดีให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พร้อมนัดหมายการสัมภาษณ์ ภายในวันที่ 1-5 มิถุนายน 2563

6. ออกแบบแนวคำถามเพื่อสร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์ในประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. วิเคราะห์และสรุปผลตามวัตถุประสงค์จากข้อมูลที่ได้รับทั้งข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แปลความหมาย และบรรยายผลจากการสำรวจ และเรียบเรียงข้อมูลการสัมภาษณ์จากข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ประมวลประสบการณ์การสอน และสะท้อนแนวทางการสอนออนไลน์

8. เขียนรายงาน และเสนอต่อผู้แสดงความจำนงที่ให้ไว้ในแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการตอบแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนในช่วง Covid-19 มีอาจารย์ตอบแบบสอบถามจำนวน 64 คน พบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากคณะมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 41 คน ส่วนใหญ่สอนอยู่ในระดับปริญญาตรี อาจารย์ผู้ตอบจากคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 17 คน ส่วนใหญ่สอนอยู่ในระดับปริญญาโท สำหรับอาจารย์คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 6 คน ส่วนใหญ่สอนอยู่ในระดับปริญญาตรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคณะ ภาควิชา และจำนวนวิชาที่ผลิตบัณฑิต

คณะ/ภาควิชา	จำนวน (คน)	จำนวนวิชาที่ผลิตบัณฑิต		
		ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
มนุษยศาสตร์ รวม	41	28	17	5
ภาษาต่างประเทศ	21	20	9	3
ภาษาตะวันออก	9	0	4	0
นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ	4	4	2	0
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ	3	1	0	0
ปรัชญาและศาสนา	2	2	0	0
ภาษาศาสตร์	1	1	1	1
ดนตรี	1	0	1	1
ศึกษาศาสตร์ รวม	17	13	14	9
การศึกษา	6	5	6	6
อาชีวศึกษา	4	4	3	2

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคณะ ภาควิชา และจำนวนวิชาที่ผลิตบัณฑิต (ต่อ)

คณะ/ภาควิชา	จำนวน (คน)	จำนวนวิชาที่ผลิตบัณฑิต		
		ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก
พลศึกษา	3	3	2	1
จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว	4	1	4	-
สังคมศาสตร์ รวม	6	6	1	0
นิติศาสตร์	3	3	-	-
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	2	2	1	-
ภูมิศาสตร์	1	1	-	-
รวม	**64**	**47**	**32**	**14**

** หมายเหตุ จำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 64 คน แต่ละคนมีการสอนมากกว่า 1 รายวิชา และสอนมากกว่า 1 ระดับ*

ตอนที่ 1 เทคนิคการปฏิบัติการสอนของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ ในช่วง Covid-19 ระบาดระยะต้น

จากการสำรวจอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ที่ใช้เทคโนโลยีออนไลน์ มีจำนวน 56 คน (ร้อยละ 87.5) ซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนมาก่อนหน้านี้ โดยเทคนิคที่อาจารย์ใช้สอนออนไลน์ส่วนใหญ่ คือ การสอนแบบ Live สด ผ่าน software ไม่มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ การสอนแบบ Live สด ผ่าน software มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 17.2 และอัดเป็นคลิปวิดีโอไว้ล่วงหน้าแล้วส่งลิงก์ไปให้ผู้เรียน ผ่านช่องทางต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 14.1 ในขณะเดียวกันพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีออนไลน์ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 12.5) โดยพบว่า ใช้เทคนิคการสอนให้แต่เอกสาร มอบหมายงาน นิสิตต้องไปศึกษาเอง คิดเป็นร้อยละ 10.9 และจัดการเรียนการสอนก่อนประกาศหยุดการเรียนการสอนในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเทคนิคการสอนที่อาจารย์ผู้สอน จำนวน 64 คน เลือกใช้เทคนิคการสอนในช่วง Covid-19

เทคนิคการสอน	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์ที่ใช้เทคโนโลยีออนไลน์	**56**	**87.5**
1. สอนแบบ Live สด ผ่าน software ไม่มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง	36	56.3
2. สอนแบบ Live สด ผ่าน software มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง	11	17.2
3. อัดเป็นคลิปวิดีโอไว้ล่วงหน้าแล้วส่งลิงก์ไปให้ผู้เรียน ผ่านช่องทางต่าง ๆ	9	14.1
อาจารย์ที่ไม่ใช้เทคโนโลยีออนไลน์	**8**	**12.5**
4. ไม่มีการสอนแต่ให้เอกสาร มอบหมายงาน นิสิตต้องไปศึกษาเอง	7	10.9
5. จัดการเรียนการสอนก่อนประกาศหยุดการเรียนการสอนในห้องเรียน	1	1.6

อาจารย์ผู้สอนจำนวน 56 คน ที่ใช้เทคนิคการสอนผ่านโปรแกรมออนไลน์ โดยพบว่า เทคโนโลยีที่อาจารย์ใช้สอนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ Zoom คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา คือ Google Classroom คิดเป็นร้อยละ 48.2 และ Line คิดเป็นร้อยละ 44.6 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้สอน จำนวน 56 คน ที่เลือกใช้เทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่เลือกใช้	จำนวน	ร้อยละ
1. Zoom	29	51.8
2. Google Classroom	27	48.2
3. Line	25	44.6
4. Google Meet	15	26.8
5. Microsoft Team	11	19.6
6. Facebook	10	17.9
7. Webex	2	3.6
8. Edufarm	3	5.4

** หมายเหตุ มีผู้เลือกใช้เทคโนโลยีการสอนออนไลน์ได้มากกว่า 1 คำตอบ*

อาจารย์ผู้สอนจำนวน 56 คน ใช้กิจกรรมการสอนออนไลน์มากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ มอบหมายงาน และกำหนดการส่งงาน คิดเป็นร้อยละ 89.3 รองลงมา คือ นำเอกสาร สื่อมัลติมีเดีย มาวางให้นิสิตได้นำไปศึกษา และทบทวน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ส่วนอันดับที่ 3 ตรวจวิจารณ์ และประเมินผลงานของนิสิต และประกาศข่าวสารของชั้นเรียน เช่น ประมวลการสอน ตารางสอน กิจกรรมการสอน เกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 69.6 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้สอน จำนวน 56 คน ที่ใช้กิจกรรมการสอนออนไลน์

กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
1. มอบหมายงาน และกำหนดการส่งงาน	50	89.3
2. นำเอกสาร สื่อมัลติมีเดีย มาวางให้นิสิตได้นำไปศึกษา และทบทวน	42	75.0
3. ตรวจ วิจารณ์ และประเมินผลงานของนิสิต	39	69.6
4. ประกาศข่าวสารของชั้นเรียน เช่น ประมวลการสอน ตารางสอน กิจกรรมการสอน เกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	39	69.6
5. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เช่น อภิปราย ซักถาม	38	67.9
6. ผู้เรียนนำเสนอผลงาน เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือ คลิปวิดีโอ	35	62.5
7. ประเมินผลงานต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของรายวิชา และสรุปผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	30	53.6
8. แนะนำแหล่ง ความรู้ ที่น่าสนใจ จากผู้สอน หรือ ผู้เรียน	30	53.6

** หมายเหตุ มีผู้เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ได้มากกว่า 1 คำตอบ*

อาจารย์ผู้สอนจำนวน 56 คน ส่วนใหญ่ได้ใช้เกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์รายวิชา คือ ชิ้นงานที่มอบหมายในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.1 รองลงมา คือ การสอบภาคทฤษฎี คิดเป็นร้อยละ 76.8 การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.2 การสอบภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 41.1 และการนำเสนอ Portfolio คิดเป็นเป็นร้อยละ 17.9 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้สอน จำนวน 56 คน ที่ใช้เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์รายวิชา

เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์รายวิชา	จำนวน	ร้อยละ
1. ชิ้นงานที่มอบหมายในชั้นเรียน	51	91.1
2. การสอบภาคทฤษฎี	43	76.8
3. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	41	73.2
4. การสอบภาคปฏิบัติ	23	41.1
5. การนำเสนอ Portfolio	10	17.9

** หมายเหตุ มีผู้เลือกเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์รายวิชาได้มากกว่า 1 คำตอบ*

อาจารย์ผู้สอนจำนวน 56 คน ใช้วิธีการดำเนินการสอบปลายภาคสูงสุด 3 อันดับ คือ นำข้อสอบไปโพสต์ไว้ใน Google Classroom กำหนดเวลาเริ่มและยุติการสอบ คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมา คือ เขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ และถ่ายรูปส่งทางออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 33.9 อัดเป็นวิดีโอคลิป และส่งมาทางออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 28.6 ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของวิธีการดำเนินการสอบปลายภาคของอาจารย์ผู้สอน จำนวน 56 คน

วิธีการดำเนินการสอบปลายภาค	จำนวน	ร้อยละ
1. นำข้อสอบไปโพสต์ไว้ใน Google Classroom กำหนดเวลาเริ่มและยุติการสอบ	25	44.6
2. เขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ และถ่ายรูปส่งทางออนไลน์	19	33.9
3. อัดเป็นวิดีโอคลิป และส่งมาทางออนไลน์	16	28.6
4. สอบปากเปล่าโดยนัดหมายเวลา และกำหนดการสอบผ่านระบบ Video Conference	12	21.4
5. นิสิตเข้าห้องสอบในมหาวิทยาลัยที่จัดตามมาตรการป้องกันการระบาด และปฏิบัติการสอบตามระเบียบที่ไม่ใช้เทคโนโลยีใด ๆ	4	7.1

** หมายเหตุ มีผู้เลือกวิธีการดำเนินการสอบปลายภาคได้มากกว่า 1 คำตอบ*

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ ของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ของอาจารย์ผู้สอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนได้มีวิธีการเตรียมตัว และหาประสบการณ์การสอนออนไลน์ผ่านการศึกษาเทคนิคการสอนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น YouTube หรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา คือ เรียนรู้ไปพร้อมกับภาควิชา/คณะ ที่มีทีมงานคอยให้ความช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 62.5 ได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 9.4 ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของวิธีการเตรียมตัวและหาประสบการณ์การสอนออนไลน์ ของอาจารย์ผู้สอน จำนวน 64 คน

วิธีการเตรียมตัว และหาประสบการณ์การสอนออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
1. ศึกษาเทคนิคการสอนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น YouTube หรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	50	78.1
2. เรียนรู้ไปพร้อมกับภาควิชา/คณะ ที่มีทีมงานคอยให้ความช่วยเหลือ	40	62.5
3. ได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่มหาวิทยาลัยจัดให้	26	40.6
4. เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก	6	9.4

** หมายเหตุ มีผู้เลือกวิธีการเตรียมตัว และหาประสบการณ์การสอนออนไลน์ได้มากกว่า 1 คำตอบ*

นอกเหนือจากวิธีการเตรียมตัว และหาประสบการณ์การสอนออนไลน์ของอาจารย์ผู้สอนในข้างต้น ยังพบข้อเสนอแนะต่อคณะและมหาวิทยาลัยเพื่อการสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ จำแนกได้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านการสนับสนุนการเพิ่มทักษะออนไลน์ของผู้สอน (2) ด้านการสนับสนุนบุคลากรด้านไอที และ (3) ด้านการสนับสนุนสถานที่ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ด้านการสนับสนุนการเพิ่มทักษะออนไลน์ของผู้สอน พบว่า มีสื่อ โปรแกรมที่ทันสมัย พร้อมใช้งาน มีจำนวนผู้ตอบ 52 คน (ร้อยละ 81.30) รองลงมา คือ จัดหลักสูตรอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนผู้ตอบ 34 คน (ร้อยละ 53.10) มหาวิทยาลัย/หน่วยงานต้นสังกัดจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีจำนวนผู้ตอบ 22 คน (ร้อยละ 34.40) และ ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ มีจำนวนผู้ตอบ 2 คน (ร้อยละ 3.10)

ด้านการสนับสนุนบุคลากรด้านไอที พบว่า มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือของศูนย์บริการด้านไอทีของมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญพร้อมให้ความช่วยเหลือ มีจำนวนผู้ตอบ 43 คน (ร้อยละ 67.20)

ด้านการสนับสนุนสถานที่ พบว่า มีสถานที่เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีจำนวนผู้ตอบ 38 คน (ร้อยละ 59.4)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์ และยินดีให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยใช้ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ที่นอกเหนือจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วง Covid-19 ดังนี้

ในด้านรูปแบบการจัดการสอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีปฏิบัติการสอนในรูปแบบของการใช้เทคโนโลยี Live Streaming หรืออัดเป็นคลิปวิดีโอของแต่ละหัวข้อ โดยแบ่งคลิปวิดีโอออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อไม่ให้มีความยาวเกินไป พร้อมกับแนบเอกสารประกอบการบรรยาย และแนะนำแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม หรืออาจจะมีการมอบหมายชิ้นงานในแต่ละหัวข้อเพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้ติดตามคลิปวิดีโอ มีการนัดหมายพูดคุยกับนิสิตแบบ Face to Face ในช่วงแรกของการเรียน และนัดหมายเวลาในแต่ละสัปดาห์เพื่อให้นิสิตได้มีโอกาสถาม-ตอบในประเด็นต่าง ๆ

ในด้านช่องที่ใช้ในการสอนช่วง Covid-19 พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้ Google Classroom มาช่วยในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อ และคณะศึกษาศาสตร์ได้มีระบบการจัดเรียนการสอนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมาใช้ภายใน ให้บริการเฉพาะคณาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์ เท่านั้น ทั้งนี้ หากต้องการนัดพบปะกันแบบ Face to Face จะใช้ Google Meet, Webex, Zoom สื่อสารในรูปแบบส่งสัญญาณภาพและเสียง สำหรับการส่งข้อความนัดหมายผู้เรียนจะมีช่องทางการติดต่อผ่านทางโปรแกรมไลน์ โดยตั้งเป็นไลน์กลุ่มของรายวิชา

ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่า อาจารย์ผู้สอนเน้นการบรรยาย การอภิปราย และสาธิต มีการมอบหมายชิ้นงาน และให้นิสิตนำเสนอผลงานผ่านทางออนไลน์ และติดตามผ่านระบบออนไลน์

ในด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้คะแนนเก็บจากการส่งชิ้นงาน และการสอบในแต่ละครั้ง โดยแบ่งการสอบออกเป็นช่วง เช่น การสอบก่อน และหลังการเรียนรู้ในหัวข้อนั้น ๆ การสอบกลางภาค/ปลายภาค ทั้งนี้ การสอบเป็นแบบออนไลน์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยให้นิสิตสามารถทำข้อสอบได้จากที่บ้าน และส่งคำตอบมายังอาจารย์ผู้สอนในเวลาที่กำหนดผ่านช่องทางออนไลน์

ในด้านแนวทาง/รูปแบบในการเตรียมตัวผู้สอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความรู้และฝึกใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนออนไลน์ให้คล่อง จัดรูปแบบการเรียนการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน เข้าใจถึงความพร้อมของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของอุปกรณ์ โปรแกรม และสัญญาณอินเทอร์เน็ต

นอกเหนือประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จากการสัมภาษณ์ในข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่สามารถนำมาสู่การเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานบริการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ ได้จัดเตรียมเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการเรียนการสอน การสอบ การประชุม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยหน่วยงานและผู้ใช้งานสามารถเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์และความถนัด สามารถเข้าถึงได้ที่เว็บไซต์ https://www.ku.ac.th/wlh/ ซึ่งเป็นช่องทางที่ช่วยเหลือให้คณาจารย์ได้ศึกษาการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะนำมาใช้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด สำหรับรูปแบบของสื่อการสอนออนไลน์ที่อาจารย์สามารถเข้าไปศึกษาได้ด้วยตนเอง (Office of Computer Services, 2020) มีดังนี้ (1) คลิปวิดีโอการใช้งานโปรแกรม (2) คู่มือการใช้งานโปรแกรม หากอาจารย์มีปัญหาทางด้านเทคนิคสามารถส่งคำถามผ่านทางออนไลน์มาที่ศูนย์ช่วยเหลือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ที่อีเมล helpdesk@ku.ac.th พร้อมกันนี้ ได้วางแผนการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลให้แก่คณาจารย์ เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและเต็มศักยภาพ สร้างผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

สรุป

จากการศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคการสอนของอาจารย์สายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ช่วงการระบาดของไวรัสโควิดในประเทศระยะแรก ได้ทำการรวบรวมและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ซึ่งพบว่าอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ใช้เทคโนโลยีออนไลน์ในการจัดการสอนช่วงการระบาดของไวรัสโควิดด้วยเทคนิคการสอนแบบ Live สด ผ่าน software ไม่มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง เป็นส่วนใหญ่ และใช้เทคนิคการสอนแบบ Live สด ผ่าน software มีบันทึกให้ดูย้อนหลังร่วมด้วย ซึ่งเทคโนโลยีที่อาจารย์ผู้สอนเลือกใช้ 3 โปรแกรมสูงสุด คือ โปรแกรม Zoom โปรแกรม Google Classroom และ Line สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ได้มอบหมายงานและกำหนดการส่งงานในช่วงการสอนออนไลน์ รวมถึงการนำเอกสาร สื่อมัลติมีเดีย มาวางให้นิสิตได้นำไปศึกษา และทบทวน พร้อมทั้งตรวจ วิจารณ์ และประเมินผลงานของนิสิต ตลอดจนประกาศข่าวสารของชั้นเรียน เช่น ประมวลการสอน ตารางสอน กิจกรรมการสอน เกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมด้วย โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์รายวิชาผ่านชิ้นงานที่มอบหมายในชั้นเรียน และการสอบภาคทฤษฎี เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนได้ใช้วิธีการดำเนินการสอบปลายภาคผ่านการนำข้อสอบไปโพสต์ไว้ใน Google Classroom

สำหรับความต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนออนไลน์ของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการเตรียมตัว และหาประสบการณ์การสอนออนไลน์ผ่านการศึกษาเทคนิคการสอนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น YouTube หรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเรียนรู้ไปพร้อมกับภาควิชา/คณะ ที่มีทีมงานคอยให้ความช่วยเหลือ ซึ่งข้อเสนอแนะต่อคณะและมหาวิทยาลัยเพื่อการสนับสนุนการสอนออนไลน์ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนการสอนออนไลน์ผ่านสื่อ โปรแกรมที่ทันสมัย พร้อมใช้งาน รวมถึงจัดหลักสูตรการอบรมในหลักสูตรการสอนออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง (2) การสนับสนุนบุคลากรด้านไอที ควรมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือของศูนย์บริการด้านไอทีของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญพร้อมให้ความช่วยเหลือ และ (3) การสนับสนุนด้านสถานที่ ให้มีสถานที่รองรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เพียงพอ

สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยในด้านการใช้สื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนในรูปแบบผสมผสานระหว่างการใช้เทคโนโลยี ควบคู่กับการบรรยายในชั้นเรียน (Hybrid Learning) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น นอกจากนั้น อาจารย์

สามารถเข้าถึงสื่อการสอนออนไลน์ที่สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดเตรียมและรองรับเพื่อให้อาจารย์สามารถเข้าไปศึกษา และเรียนรู้การใช้สื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง รวมถึงการมีบริการช่วยเหลือด้านเทคนิคการใช้โปรแกรมด้านการสอนออนไลน์ โดยสามารถส่งคำถามผ่านทางอีเมล helpdesk@ku.ac.th ร่วมด้วย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคการสอนของอาจารย์สายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ช่วงการระบาดของไวรัสโควิดในประเทศระยะแรก สะท้อนให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนผ่านเทคนิคการสอนออนไลน์ในช่วงเกิดการระบาดของไวรัสโควิดในช่วงแรก ระหว่างเดือน มีนาคม ไปจนถึง เดือนมิถุนายน 2563 ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้นำแนวปฏิบัติจากประกาศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง มาตรการและแนวปฏิบัติในการเฝ้าระวังสุขอนามัยการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) มาใช้พิจารณาและปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้กับนิสิตตามความเหมาะสม เพื่อลดการชุมนุมรวมกลุ่มของนิสิต จากการพบปะและเข้าชั้นเรียน สู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์แบบ Live สด ผ่าน Software ทั้งที่ไม่มีบันทึกให้ดูย้อนหลัง และมีบันทึกให้ดูย้อนหลัง ผ่านการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้แก่ (1) โปรแกรม Zoom ซึ่งเป็นโปรแกรมประชุมทางวิดีโอที่มีฟังก์ชันการทำงานที่ง่าย และเปิดให้บริการแบบฟรี มีระยะเวลาการใช้งาน 40 นาที ต่อการประชุม 1 ครั้ง (2) โปรแกรม Google Classroom เป็นโปรแกรมที่พัฒนาโดยบริษัท Google ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ Google จัดโครงการ Google Apps for Education เพื่อสนับสนุนให้นิสิต อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ สามารถนำเครื่องมือไปประยุกต์ใช้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย (KU goes Google, 2017) และ (3) Line เป็นโปรแกรมสำหรับการสื่อสารที่สามารถโทรหรือส่งข้อความได้โดยไม่เสียค่าบริการตลอด 24 ชั่วโมง โปรแกรมเหล่านี้เป็นโปรแกรมที่ได้รับความนิยมใช้จัดการสอนออนไลน์ เพื่อตอบสนองและอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์และนิสิต นอกเหนือจากการใช้เทคโนโลยีออนไลน์เพื่อการจัดการสอนในข้างต้น ยังพบว่า อาจารย์มีความต้องการรับการพัฒนาการสอนออนไลน์ของตนเองผ่านการขอรับอบรมหลักสูตรการสอนออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีความต้องการให้คณะและมหาวิทยาลัยสนับสนุนการสอนออนไลน์ โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมที่ทันสมัย พร้อมใช้งาน รวมถึงมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือของศูนย์บริการด้านไอทีของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ พร้อมให้ความช่วยเหลือในด้านเทคโนโลยี และสถานที่รองรับการสอนออนไลน์ให้เหมาะสมและเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Podapol (2020) เรื่อง การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิถีที่เป็นไปทางการศึกษา ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 ต้องมีการปรับกระบวนทัศน์การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยการเลือกใช้แพลตฟอร์มตามที่ถนัด การออกแบบบทเรียน การจัดการ ห้องเรียน การใช้สื่อในการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นวิถีใหม่ที่จะเป็นไปของการศึกษาไทยในอนาคต

นอกจากนี้ มีการสะท้อนแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผ่านการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยมีหน่วยงานบริการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล คือ สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและแนะนำการใช้สื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์ร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถใช้เป็นแนวทางการเลือกใช้เทคนิคการสอน และเลือกใช้โปรแกรมสำหรับการสอนออนไลน์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดหาไว้ให้เพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นช่องทางที่อาจารย์สามารถใช้สร้างคุณภาพ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีดิจิทัล จัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสนองความต้องการให้แก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดการเรียนการสอน ควรสำรวจความต้องการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากร และสถานที่ เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรออกแบบวิจัยสถาบันและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการความเป็นเลิศด้านการสอน เช่น การติดตามการให้และรับการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย

References

Kasetsart University. (2020). *Measures to protect knowledge activities of Kasetsart University.* Retrieved from https://www.ku.ac.th/th/ news1/view/มาตรการป้องกัน-ความรู้-กิจกรรม-ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. [in Thai].

KU goes Google. (2017). *KU Google for Education.* Retrieved from http://kgg.ku.th/. [in Thai].

Office of Computer Services. (2020). *Work & Learn from Home.* Retrieved from https://www.ku.ac.th/wlh/. [in Thai].

Podapol, C. (2020). *Online Learning Management: New Normal of Education.* Retrieved from http://slc.mbu.ac.th/wp-content/uploads/2020/06/การจัดการเรียนรู้ออนไลน์-ดร.จักรกฤษณ์-โพด.pdf. [in Thai].

World Health Organization. (2020). *Novel coronavirus (COVID-19).* Retrieved from https://www.who.int/thailand/emergencies/novel-coronavirus-2019.